

Thema: een trapgedicht maken

Polonaise

Ik zag Cecilia komen
op een zomernacht
twee oren om te horen
twee ogen om te zien
twee handen om te grijpen
en verre vingers tien

Ik zag Cecilia komen
op een zomernacht
aan haar rechterhand is Hansje
aan haar linkerhand is Grietje

Hansje heeft een rozekransje
Grietje een vergeet-mij-nietje
de menseëter heeft ze niet gegeten
ik heb ze niet vergeten
ei ei ik en gij
de ezel speelt schalmei

Voor Hansje en voor Grietje
Hansje met zijn rozekransje
Grietje met haar vergeet-mij-nietje
zijn langs de sterren gegaan

Venus is van koper
de andere zijn goedkoper
de andere zijn van blik
en van safraan
is Janneke-maan

Twee oren om te horen
twee ogen om te zien

Twee handen in het lege
en verre vingers tien

Paul van Ostaijen
uit *Verzameld Werk*, De Sikkeld/Daamen/Van Oorschot, 1952-1956

1 Gedicht *Polonaise* lezen en erover praten

Maak kopieën van het gedicht en deel ze uit. Lees het gedicht een paar keer voor. Vraag de kinderen of ze weten wat een polonaise is. Wie heeft er wel eens een polonaise gedanst? Waar was dat, wanneer en met wie? Staan er nog meer vreemde of moeilijke woorden in het gedicht? Wat is een rozekransje? Een schalmei? Safran? Welk moeilijk woord klinkt het mooist? Moet je van een gedicht alle woorden snappen?

2 Het gedicht *Polonaise* laten horen

Vraag de kinderen hun mooiste/grappigste regel uit het gedicht te kiezen en van buiten te leren.

Ze moeten hun regel geheim houden. Wijs dan als een dirigent steeds een ander kind aan dat zijn/haar regel opnoemt. Alle kinderen komen een paar keer aan de beurt. Wissel het tempo en het volume af. Geef verschillen in tempo aan door vlugger of trager te draaien met uw rechterhand. Geef het volume aan met uw linkerhand, omhoog is harder, omlaag is zachter.

Vraag de kinderen een polonaise te doen terwijl u voorleest. Ook hier is het goed te variëren in leestempo en volume. Herhaal de oefening, maar laat de kinderen eerst een andere regel kiezen.

Nu bepalen ze zelf wanneer ze hun regel noemen, maar dat mag niet tegelijk of door elkaar.

3 Gedicht *Polonaise* goed bekijken en inkleuren

Alle kinderen hebben een kopie met gedicht, formaat a4. Lettergrootte zo groot mogelijk, maar het gedicht moet passen op één kantje. Vraag de kinderen op het papier met verschillende kleuren verschillende rijmwoorden aan te geven die bij elkaar passen. Rijmwoorden hoeven niet altijd aan het einde van de regel te staan. Vraag de kinderen een rondje te tekenen om alle namen in het gedicht, met een andere kleur een kruisje te zetten voor regels die twee keer voor komen, met weer een andere kleur een vierkantje te tekenen om vreemde woorden. De drie mooiste woorden krijgen een kroontje boven het woord, alle lichaamsdelen een golfje en woorden die veel voorkomen een stippellijntje (geldt niet voor de, het, een, en).

Laat de kinderen een trap tekenen bij de regels die niet vooraan beginnen. De kinderen bekijken elkaars ingekleurde gedichten. Praat samen na over deze opdracht. Wordt het gedicht leuker als je er dit soort dingen mee doet?

4 Trapgedicht maken

Vertel eerst iets over de Belgische dichter Paul van Ostaijen, een Vlaamse dichter, die veel heeft betekend voor de Nederlandse dichtkunst. Hij experimenteerde met woorden en regels om nieuwe vormen te maken.

YouTube:

<http://www.youtube.com/watch?v=7RQC1OJ5K-4>

(Op het filmpje is het gedicht ‘Hulde aan Singer’ te horen. Het gaat over een naaimachine, een Singer, die begin vorige eeuw erg populair werd. Dit filmpje is wellicht het beste om te laten zien vlak voor het schrijven van het trapgedicht.)

Uitgangspunt zijn de drie kroonwoorden van het gedicht: de drie mooiste woorden. Vraag de kinderen om bij elk kroonwoord zes nieuwe woorden op te schrijven die ermee te maken hebben: een kleur, een geluid, een beweging, een dier, een ding, een naam. Vraag de kinderen om van de woorden regels te maken. De regels moeten in een bepaalde volgorde komen te staan. Tot slot krijgen de kinderen de opdracht om er een trapgedicht van te maken. Net als bij Paul van Ostaijen begint het tweede stukje van het gedicht niet meteen bij de kantlijn maar een wit stukje verder. Het derde stukje begint nog verder op de regel. Zo ontstaat een trapgedicht.